

KURUPIRU

Václav Kajdoš

(1)

Chraplavý hlas hulákal opilé nadávky. Alan svraštil čelo. „Manoeli,“ zavolal a setřel štiplavý pot. „Manoeli...“ opakoval. Měl by vyjít ven, ale nechtělo se mu zpod moskytiéry. „Hňupi, mezci, proklatý dobytek...“ vypočítával hlas venku vlastnosti veslařů s pedantickou důkladností. Alan si povzdychl. Opravdu by měl vyjít ven a zarazit Spencera. Zatraceně, kde je ten negr... Cítil, že se ho zmocňuje podráždění, a to ho rozladilo. Venku Spencer pokračoval v kleení, vynalézaje stále oplzlejší a hrubší nadávky. Pěkný společník... Alana začínal dopalovat. Byl si ovšem vědom nebezpečí, jaké ohrožuje dva bělochy uprostřed bílého místa na mapě – ani hadi, dravci či divoši, ale nervy. Ovšem, nesmí se rozčilovat... „Manoeli...“ zařval. Venku ustala litanie Spencerových nadávek.

Do škvíry ve vchodu stanu nahlédla tmavá tvář a zářivý úsměv.

„Kde se pořád motáš?“ řekl Alan unaveně. Černochův úsměv se ještě více protáhl. „Senhor Spencer se moc zlobí,“ řekl potěšeně. „Moc,“ dodal. „Kávu?“ Alan se proti své vůli usmál a přikývl. „A proč se zlobí?“ Už v Manaosu ho Spencer odpuzoval, sám by si ho nikdy jako společníka do pralesa nevybral... Pokrčil rameny, co se dalo dělat, když mu Webster přiložil nůž na krk. Nebud'te blázen, Brackforde, hučel starý, ten chlap financuje většinu nákladů expedice a je entomolog. Do řemesla se vám plést nebude, to máme vyjednáno.

Alan si povzdechl. Pravda, do jeho botanického výzkumu mu Spencer nemluví, ale ty věčné tahanice s veslaři jsou únavné – ten chlap má nesnesitelné chování... „Proč se zlobí seňor,“ opakoval otázku. Černoch si sáhl za ucho, vylovil odtud cigaretu a vtáhl kouř. „Indiáni se nechtějí hnout dál do kopců, říkají na řeku a domů... Proto se zlobí...“ naklonil se vpřed, vyvalil oči a přitiskl prst na ústa. „Kurupiru,“ zašeptal. „Oni se bojí kurupiru...“

Vždycky když se veslařům nechtělo dál, dovolávali se lesních duchů. A tohle Spencer nemohl pochopit. Alan měl lepší metodu. Namísto aby se hádal s domorodci, nebral lesní duchy na vědomí a čekal. Jakmile mužům došel tabák a cigarety, zmizeli i duchové.

„Pošli mi sem Umarúa,“ řekl Manoelovi, usrkuje kávu. „Po večeri,“ dodal.

Tábor ležel na břehu jednoho z četných menších přítoků Xingú. Tady pod kopci voda ubíhala příliš rychle, než aby se v ní drželi ali-gátoři a kajmani, Umarú opravdu umí vybrat místo, jen co je pravda... Těsně u tábora se lesní stěna zakusovala do šafránového nebe zpeřenými listy palem. Po večeri vyšel do stanu Umarú. Byl to rozložitý muž s plochou tváří, z níž zíraly úzké štěrbiny očí. Posadil se na zem a sklopil zrak.

Mlčky přijal nabídnutou cigaretu a vdechoval kouř pomalými, vážnými tahy.

Alan řekl: „Umarú se bojí kopců?“

Divoch mlčel.

„Umarú se bojí kurupiru v kopcích?“

Muž vyfoukl kouř a zahodil zbytek cigarety do trávy před stanem. „Tam,“ pronesl zvolna, opisuje rukou velký oblouk, „tam nahore je zlé místo...“

Alan trpělivě čekal. Indián pokračoval. „Bílý muž jde za smrtí, ale moji muži chtějí žít.“

Hm, takhle je to tedy... Alan si vzpomínal na bezmála deset měsíců ve společnosti tohoto člověka. Procházeli bažinami mezi jedovatými hady a pavouky, brodili se v říčkách plných pirán a elektrických úhořů a Umarú se nikdy nevzepřel. „Ty a já,“ řekl Alan. „Jsme přátelé.“ Indián pokývl hlavou. „Já znám Umarú a Umarú zná mne,“ pokračoval. „Proč se Umarú bojí?“

Indián natáhl ruku, Alan do ní vložil novou cigaretu a připálil mu.

„Ta země za kopci je špatná... je tam kurupiru.“

„Jak vypadá?“

„Je to pán lesa,“ řekl, „a posílá smrt... Moji lidé nechtějí do kopců.“ Vzhlédl na Alana. „Umarú půjde, když ty budeš chtít, ale moji lidé nechtějí...“

Alan mu před dvěma měsíci, zpocen úzkostí, prořízl velký bolák na noze a Indián se od té doby na něho díval jako na zázračného lékaře všech pozemských strastí. „Umarú není baba,“ dodal.

O hodinu později třídil Alan ve svém stanu poslední úlovek – několik cypripedií, dvě či tři dendrobia a jedno překrásné odontoglossum. Orchideje přesně vzato nebyly jeho obor, ale stále se dobře platily a tak je opatrně ukládal do cínových krabic vystlaných vatou.

„Spíte, kamaráde?“ ozvalo se zvenčí.

„Ale ne, jen pojd'te dál, Spencere...“

Do stanu vstoupil čahoun s narudlým strniskem. Beze všech okolků se posadil na polní židli. Oči mu zběžně přejížděly po hřbetech několika knih na otevřené bedně, po matně se lesknoucím mikroskopu v rohu stolu a po botanickém nářadí rozesetém na stole, nic jim neuniklo. „Věčný študent, jak se tak koukám,“ prohodil. Alana ovanul ostrý závan whisky. Byl rád, že nesdílí společný stan. „Pořád studujete a pořád nejste dost chytrý,“ šklebil se vetřelec.

„A to se o vás říct nedá...“

Spencer na okamžik strnul a potom se rozřehtal. „Zatraceně vtipný, což? Doktore, doktore, tohle se vám povedlo... Takový vtip by se měl zapít...?“

„Čaj je pro vás slabý a líh mám pro jiné účely,“ řekl Alan. Spencer mávl rukou a vytáhl z kapsy poloprázdnou láhev. Postavil ji na stůl, sáhl do druhé kapsy a vylovil odtamtud dvě malé skleničky.

„To abyste věděl, jaký je Jack Spencer kamarád...“ Alan chtěl v prvé chvíli odmítnout, ale pak se rozmyslel a napil se. Spencer ho pokradmu pozoroval. „Není špatná, což?“ zabručel. „Tuhle mi přibálila babička, jen tak, aby se mi nestýskalo po domově...“ a znovu se rozřehtal.

„A co dělají vaši brouci? Nebo jsou to mravenci?“

„Žijí a množí se – jako lidé,“ dodal. Usrknul a drže poloprázdnou sklenku před ústy, strnule se zahleděl kamsi do rohu stanu. „Zatracená práce,“ vyhrkl. „Napijete se?“ obrátil se na Alana a bez otálení mu nalil. „Věřil byste, chlapče, že ti hnědí holomci se odtud nechťejí ani hnout? – Ani hnout – ne a ne.“

„Neměl byste tolik pít – udělám vám černou kávu, chcete?“

Ale Spencer ho neposlouchal. „Mají strach, holota... A právě teď mě chtějí nechat na holičkách, právě teď, když stačí natáhnout ruku... Víte, Brackforde, jak je člověku, kterého přes ni vždycky praštili, sotva ji natáhl?“ pokývl hlavou a pokračoval. „Tak si tedy pamatujte, že s Jackem Spencerem to bylo odjakživa takové – kdykoli natáhl ruku, hned ho přes ni praštil nějaký nafoukaný bastard...“

„Podívejte se, Spencere, tady je ta káva a dejte si pohov.“

Jeho společník do sebe mechanicky převrátil šálek a Alan použil nestřeženého okamžiku k tomu, aby vyhodil nedopitou láhev ven, do tropické noci.

„A ti barevní darebáci si postaví hlavu zrovna teď, jako na zlost...“

Spencerův obor jsou mravenci, tvrdil Webster, ale ať si Alan lámal hlavu sebevíc, ne a ne si vzpomenout na entomologa toho jména... Mravenci – a zrovna tady, v těchto končinách jsou jen běžné druhy. „Je to těžké,“ říkal tehdy starý profesor. „Přimlouval se za něho Lyndall z filadelfské univerzity, nemohl jsem dost dobře odepřít. Kromě toho nám hradí dvě třetiny výdajů, nezapomínejte na to...“ To byl ovšem pádný argument. Když před několika měsíci ztratil tolik cenného materiálu v těch peřejích a oba čluny k tomu, přišel Spencer jako na zavolanou, hrom aby do toho... „A co vy, doktore, co bude s vámi?“ zeptal se náhle Spencer.

„Co by bylo? S tím, co mám, se pěkně otočím na podpatku a vypadnu.“

Spencer pokýval filozoficky hlavou.

„Zkrátka, Jack Spencer udělal své, Jack Spencer může táhnout k čertu.“

„O čem to, k sakru, mluvíte?“

Muž naproti němu se zašklebil. „Nic ve zlém, kamaráde. Vy jste skončil, a tak se na mne můžete vykašlat... Jako ti barevní holomci...“

„Nechtěl byste mi laskavě říct, co znamenají ty vaše narážky?“

Spencer nejistě vstal a zívnu. „Jen si nehrajte na neviňátko... Nejdřív shrábnete prachy a pak adijé...“

Alan se sotva ovládal. „Nepletete si mne náhodou s veslaři? Jaké prachy?“

Muž s rudým strniskem vysunul spodní čelist. „Zaplatil jsem veslaře na půl roku, nakoupil zásoby a benzín pro čluny. Na vaše jméno je v Manaosu uloženo dva tisíce dolarů. A mister Webster je přebral pro vás osobně.“

Alanovi se dělaly mžítka před očima, musel zatnout pěsti, aby je tomu lumpovi nenacpal do nazrulé rozchechtané tlamy. Tak Webster ho prodal, jako se kdysi prodávali na jihu negři... To není možné, kmitla naděje, ten chlap lže – ale zase... Co udělá Alan, když je to pravda? Přece se nepostaví proti budoucímu tchánovi a nezostudí ho před kolegiem univerzity – To neudělá, věděl Alan. Právě tak dobře jako tenhle darebák.

Unaveně setřel pot z čela. „Co ode mne chcete?“

Mrzoun si zvolna zapálil lulku a znovu se posadil. „No vida, konečně rozumné slovo,“ zabafal a řekl: „Víte, kamaráde, o vás mi řekli, že to s těmi hnědými darebáky umíte jako málokdo.“

„A co tedy?“

„Dělají mi potíže, nechtějí dál. Ani za prachy,“ dodal Spencer.

Alan pokrčil rameny.

„To si mám hodit náklad na záda a šlapat za vámi?“

„Ne, vy je jen přemluvíte, aby to ještě pár dnů vydrželi, to je všechno.“

Alan se usmíval. „Ale jděte, taková maličkost. Co je to, přemluvit dvacet Indiánů poblázněných strachem, aby to vzali ještě dál, do kraje, kde je smrt?“

Spencer sotva pohnul rty. „Blbost.“

„Dejme tomu. Ale ti lidé věří, že za kopci žije kurupiru. Podle jejich názoru je to ďáblová země a oni tam nevkočí, ani kdybyste je zasypal penězi...“

Spencer se k němu otočil. „A tu právě přicházíte do hry vy. Přemluvíte je – tak či onak – aby zítra nastoupili cestu.“

Alan si rozvážně zapálil cigaretu. „Ovšem, v tom případě byste mi musel udat pořádně závažný důvod.“

Spencer se zašklebil a natáhl přes stůl dlouhou tlapu. „Plácneme si?“

Alan si ruky nevšiml a řekl. „A zapijeme to?“

„Kde je whisky?“ zeptal se podrážděně Spencer. Alan ukázal do tmy před stanem. „Zatraceně,“ zaklel jeho společník a vyklouzl ven. Vrátil se s novou nenačatou lahví a zlomyslně se usmíval. „Kdepak, na Jacka jste krátký, chlapče. Ten když si zamane, že přítele uctí, tak ho uctí a nikdo mu v tom nezabrání...“

„Nemyslíte, že by postel byla více na místě?“

Spencer se rozesmál. „Nejdřív práce, potom zábava, stará zásada mé babičky... Tak tady to máme,“ povzdechl si, pozvedl sklenku a zhluboka se napil. „Tak,“ řekl potom. „Tak se na to, doktore, podívejte. Copak si myslíte, že to tu máme?“ zeptal se, rozkládaje na stůl před Brackforda mapu.

„Takovou mám taky,“ odpověděl Alan. „Počkejte,“ vykřikl najednou a sklonil se nad stolem. Spencerovi hrál kolem rtů nepatrný úsměv. „Tohle je naše tábořiště, tady poslední vesnice Guaraniů, tady brod, bílé skvrny... no ovšem, všechno jako na té mojí...“ vzhlédl tázavě na Spencera. „Jenom se dobře podívejte.“

Alan si sejmul brýle a začal je rozpačitě čistit. Bylo slyšet bzucení nočního hmyzu, zdáli dunělo kvákání obrovských žab jako pohřební bubny. Otevřenou skulinou vchodu k nim nahlížel kus temně modrého nebe se zářícími hvězdami, na druhé straně řeky se černal les. Obrovské světlušky se opile kolébaly tmou jako modrobílé květy. Indiáni u ohňů tlumeně hovořili. „Tohle je zajímavé – ty šipky.“ Ano, na mapě se skutečně rozbíhaly malé zelené šipky, tak slabé, že je na první pohled ani nepostřehl. Alan sáhl po zvětšovací sklo a prohlížel si mapu centimetr po centimetru. Druhý muž obešel stůl, usadil se naproti a přehodil nohu přes nohu.

„Poslyšte, to jste kreslil vy?“ zeptal se Alan.

„Hádejte...“

„Vážně.“

„Docela vážně, doktore.“

„To tedy znamená, že vy sám...“

„To neznamená nic, ale chcete-li, ptejte se, možná, že si vzpomenu.“

Alan se zamračil a vrtěl zaraženě hlavou. „Je to podivné.“

„Je.“

„Ty šipky se rozbíhají na všechny strany jako paprsky z jednoho bodu.“

„Skvělý pozorovací talent, chlapče.“

„A ten bod je v kopcích...“ pokračoval Alan jako pro sebe.

„Teď jste uhodil hřebík na hlavičku. Na vaše zdraví, Brackforde,“ pozvedl druhý sklenku.

Alan si pedanticky upravil brýle, odsunul židli a stoupl si zády ke vchodu do stanu.

„Co to znamená, Spencere?“ „Půjdete se mnou, když vám to řeknu?“ Alan pokrčil rameny. Začínalo se ho zmocňovat podráždění a zároveň nesmyslná zvědavost. Zvědavost zničila už mnoho skvělých chlapíků... Přikývl.

Spencer spokojeně zamručel. „Tak já vám to tedy povím. Ty šipky označují směry, kterými v posledních letech táhli mravenci.“

(2)

DALO TO pořádnou práci, přemluvit veslaře k další cestě, ale Alan ji s pomocí Umarúa zvládl. Zmocnilo se ho vzrušení, jaké dlouho nepocítil. Nevěděl, co má Spencer za lubem, a nedělal si iluze.

Zpočátku po několik dnů pluli proti proudu řeky, tři vydlabané čluny s pomocnými motory zdolávaly jen s obtížemi stále prudší proud. Blížili se k horám, vzduch zde byl chladnější než ve skleníkové džungli na dolním toku. Řeka si razila cestu mezi sráznými svahy pokrytými neproniknutelným kobercem vegetace. Safíroví a rudí papoušci se míhali mezi větvemi a spleť lián, sluneční meče protínaly zelené šero a zářily na šarlatové nádheře orchidejí naprosto nevídaných druhů, jako duhové paprsky poletovali vzduchem drobouncí kolibříci. Přírodopiscův ráj... Alan přestával litovat svého rozhodnutí. Řeka se dala zvládnout jen s nejvyšším vypětím veslařů, kterým pomáhaly motory pracující na plné obrátky. Několikrát denně přenášeli těžký náklad přes peřeje a klesali vysílením u večerních ohňů. Potom se údolí rozšířilo v rozlehlou dolinu. Řeka tu opisovala ostrý zákrut, esovitou smyčku. Utábořili se v ní a vytáhli čluny na břeh.

Bylo žhavé odpoledne a nad mýtinou se chvěl vzduch v duhových vírech. Bylo cosi podivného v tomto místě. Alan se nemohl

ubránit neklidu – a přece se krajina ničím nelišila od jiných míst – táž prudce letící řeka, táž stěna lesa na druhém břehu, táž vysoká tráva...

Ostatní na tom nebyli o nic lip. Spencer se choval ještě nepřístupněji a hruběji k veslařům, Umarú odpovídal na otázky krátce a neochotně, ba i veselý Manoel ztratil humor a vrhal přes řeku plaché pohledy. „To není dobré místo, pane,“ říkal. Alan zavrtěl hlavou a díval se chvíli na veslaře, kteří dokončovali stavbu Spencerova stanu. Pracovali spěšně a každou chvíli se neklidně ohlíželi.

Ale ovšem, že si toho nevšiml dříve... Brackford se uhodil do čela. To je ono... Tady, na té mýtině, obkroužené ze dvou třetin řekou, vládlo ticho – naprosté a hrobové. Proto ten divný pocit a nejistota – vida, všechno se dá vysvětlit. Počkat, o to právě jde... vysvětlit. Jak vysvětlit to ticho, proč právě tady a právě teď? Zeptal se na to Spencera. Ten cosi zamručel a odvrátil se. Umarú to vyjádřil po svém. „Kurupiru se blíží – tamodtud,“ ukázal přes řeku a starostlivě měřil rychle plynoucí proud.

„Kurupiru?“ tázal se Alan. Neviděl nic než tichou stěnu lesa za řekou.

Indián pokrčil rameny. „Když se duch lesa blíží, přichází mlčení,“ řekl. A nic víc z něho Alan nedostal. Po odpoledním spánku ticho zhoustlo, bylo téměř hmatatelné. A k tichu přibylo cosi nového. Trvalo chvíli, než si uvědomil, co. Ve vzduchu visel zápach, těžce se kladl na tichou krajinu, vnikal do chřípí, dráždivý, nakyslý.

Alan si všiml, že Spencer přechází po táboře a opět a opět studuje svou mapu. Nosiči pod jeho dohledem kopali okolo tábora příkop, rychle a bez odmluvy, jako by jim šlo o život. Do doby dešťů scházely ještě dobré dva měsíce a nic nenasvědčovalo, že by mělo pršet. Zeptal se Spencera: „Čekáte déšť?“

„Něco horšího.“

Spencer mlčel. Dva domorodci stavěli vedle příkopů kanystry s benzínem, jiný postavil doprostřed tábora velkou plechovku s petrolejem.

„Bude dobře, když se svléknete a natřete celý touhle voňavkou,“ řekl krátce Spencer.

„Hrome, nemyslíte, že není čas na vtipy?“

„Neblázněte a natřete se,“ vyjel na něho jeho společník. Alan zaťal pěsti. Muži poslouchali Spencera na slovo, páchli petrolejem na sto honů. Alan se otočil a odešel do svého stanu. Asi za hodinu, když slunce začalo klesat k západu, ho probudil zvláštní šelest. Jako kdyby někdo třel v obrovském kovovém kotli miliardy suchých lístečků. Vánek zanášel zvuk do tábora a dál, k mlčící stěně lesa, odkud vymizel všechen život. Rychle si navlékl košili a vyběhl ven. Spencer ho přivítal nedbalým příkývnutím a ukázal mlčky na druhý břeh řeky.

„Co je...,“ vyrazil ze sebe Alan a potom ztratil dech. Proud byl v těchto místech asi dvanáct metrů široký a tábor nad ním ležel asi dva metry vysoko na břehu. Větve a liány, listí a květy v protější lesní stěně zrudly do krvava a bronzově se leskly v zapadajícím slunci. Ačkoli se nepohnul ani vánek, celá stěna rostlinstva se kroutila jako v křečích. Mlčky se svíjely hrozny rudých květů, jako pod těžkým břemenem klesaly k vodě dlouhé, mnohočetně zpeřené listy palem, rudé jako krev. Někdy se hrozen, bobtnající do široka a těžký jako zralý plod, utrl a padl do zpěněné vody, která jej rozstříkla po hladině... A nade vším tichý šelest, pronikající ticho a požírající zeleň. „Mravenci,“ vydechl.

Setkal se již s hejny stěhovavých mravenců, ale nikdy v takovém množství. Myriády hmyzu obalovaly stromy, větve, liány a listy jako purpurový plášť s šíří asi padesáti metrů na protějším břehu. Zdálo se, že jich stále přibývá, bobtnala jimi tráva, keře i pobřežní písek, jako rudé vlny stékali dolů, k vodě, padali do ní a rychle tekoucí proud je unášel. „Štěstí, že je mezi námi řeka,“ řekl Alan.

Spencer se na něho dlouze zadíval. „Jste si tím tak jist?“

„Přes řeku přece nemohou...“

„Já bych na to tak nesázel, kamaráde,“ řekl Spencer a zabafal z dýmky. „Víte, slyšel jsem o téhle roztomilé havěti prapodivné historky...“

Chvíli pozorovali šelestící záplavu na druhém břehu. Zápach, který odtamtud nyní přicházel, byl přímo leptavý. „Když se dají na pochod, nic je nezastaví – leda snad oheň a velká řeka,“ dodal zamýšleně Spencer, chvíli hleděl na řeku a pak vrhl na Alana pohled zpod přivřených víček. „Není vám na nich nic nápadného?“

„Nerozumím,“ vyhrkl Alan. A potom mu začalo svítat. Mravenci, místo aby se dali na pochod ve směru nejmenšího odporu, podle řeky, hromadili se na jednom místě jako čelo postupující armády a to v šíři asi padesáti metrů přímo proti táboru.

„Ani palec od vymezeného směru,“ řekl nahlas Spencer. Nahlédl do mapy a zamračil se. „Jestli se přebrodí, budeme mít co dělat, abychom vyvázli s celou kůží...“

„Nesmysl.“

„Jestli se přebrodí, trochu jim zatopíme,“ řekl nevzrušeně Spencer, jako by ho neslyšel, a vykřikl rozkaz. Indiáni se rozestavili v dlouhé řadě na břehu u vody, v rukou drželi silné klacky namočené do petroleje. Za nimi, mezi řekou a táborem, probíhal mělký příkop. „To pro případ, že by došli až sem,“ zamručel Spencer a jako mimochodem nakopl Manoela, jehož zadek se ocitl v lákové blízkosti bělochovy boty. Indiáni zamračeně hleděli na řeku.

„Zatraceně, Spencere, tohle je můj sluha a vy se k němu budete chovat slušně, nebo...“ Zarazilo ho černé ústí pistole. Nad ním se usmívala tvář s narudlým strniskem. Spencer ustupoval ke svému stanu, nespouštěje z Alana zrak, a nakopl přitom stůl s mapami, který mu stál v cestě. Listy se rozlétly a snášely se k zemi jako ve zpomaleném filmu.

Umarú ukazoval k protějšímu břehu a jeho tvář byla šedá. Bobtnající vlny vyvěřely v obrovské koule. Jako paže tisíciramenného polypa vyšlehly k vodě plamenné jazyky, bleskovými pohyby plynuly po vodě, daleko, daleko do středu zpěňného proudu. Voda strhávala celé chuchvalce a rozstříkovala je jako lesklý bronzový písek. Nové a nové jazyky olizovaly vodu a znovu a znovu byly strhávány do syčících vírů. Byl to úděsný zápas dvou živlů, dvou nelidských živlů, jazyky se sunuly dál a dál, už překročily polovinu šířky toku, nové chuchvalce spletených tělíček vázaly nitky, provázky, motouzy a lana, teď už byly na řeku moc silné. Ani rychlost proudu nestačila, masy mravenců spínaly pevné řetězce, nesčíslné živé mosty. Provazy hmyzích těl se napínaly a kroutily pod nápořem vody a na některých místech dosahovaly břehu pod táborem.

Všichni, bílí i hnědí, hleděli na miniaturní a gigantický zápas jako očarováni. Potom s výkřikem seskočil Umarú k řece a uhodil

klackem do prvního provazce, který se dotknul země. Rudá stuha hmyzu zakolísala a celý dlouhý jazyk se ohnul ve směru proudu jako luk, nevydržel a prasknul, pokrýváje hladinu červeným popraškem, jiné jazyky se však zachytávaly níž i výš, veslaři do nich bušili klacky a řeka hltala hrozny hmyzích těl, jiné však se zachytávaly nových a nových pletenců a přebíhaly po nich. Zdálo se, že útok mravenců bude odražen, jenže zapomněli na druhý břeh, na hlavní jádro nesmírné armády... Obrovské koule nejméně metr v průměru, se řítily po visutých mostech z mravenců. Svištěly vzduchem a chřestily, některé padaly do řeky a ona je hltala lačně a nenasytně. Jiné dospěly na břeh a první přistála asi metr od Umarúa a rozlila se jako krvavá louže u jeho nohou. Indián uskočil a zaječel, hnal se po příkrém břehu vzhůru k táboru. Nové a nové koule dopadaly a praskavým šelestem na písčité břeh a rozplývaly se na něm jako bronzové skvrny.

Indiáni spěšně opouštěli první bitevní linii a zachraňovali se velkými skoky přes příkop do tábora. „Benzin,“ vykřikl Spencer. Kdekdo uchopil kanystry a páchnoucí tekutina se bublavě rozlévala do příkopu mezi táborem a břehem. A byl nejvyšší čas, protože první hlídky mravenčí armády již dospěly k vnějšímu okraji příkopu, zatím co nové a nové koule přistávaly na břehu a množily její útočnou sílu. „Oheň, zatraceně, zapalte to, vy blázne...“ křikl Spencer na ochromeného Alana, strásaje s kalhot oběma rukama proudy lesklého hmyzu. Oheň vzplál jasnými výbuchy a vylétl do výše jako splašený kuň.

Před plamennou hradbou zazněl pronikavý řev. Alan zahlédl vytržené oči v temné tváři a výraz bolestné hrůzy. Černoch uklouzl a byl ztracen právě tak jistě, jako kdyby byl spadl do kotle s vroucí smůlou. Naprosto jasně – neosobně vnímaje každíčkou podrobnost dramatu – Alan viděl, jak k němu sluha vztahuje ruce obetkané rudým pláštěm z hmyzu – v té chvíli se podobal veleknězi nějakého fantastického boha. Čadivý kouř zastřel na okamžik výhled a bolestivý řev pohltilo praskání, které zesílilo milióny drobných výbuchů. To plameny požíraly hromady hmyzích těl, která se přiblížila jejich jazykům pod tlakem postupujících zadních řad. Čas plynul jaksi jako mimo vědomí, nové a nové kanystry benzinu stékaly do příkopu a živily uhasínající plameny, ale moc mravenčí armády byla nevyčer-

patelná. Pokryli teď říčku jednolitým kobercem, který se vlnil a vzdouval, ale nepovolil. Spodní vrstvy odnášela voda, ale na jejich místa nastupovaly další, zatím co se přes ně valila vítězná armáda jako ničivý oheň.

Benzin došel a na útěk bylo pozdě.

Lidé hleděli zoufale na mýtinu mezi táborem a vzdáleným pruhem lesa. Cesta k útěku byla odříznuta právě takovým kobercem hmyzu jako řeka. Padesát metrů široký proud mravenčího vojska postupoval k západu, osvětlován posledními paprsky slunce. A poblíž nebylo stromů, kam by byli mohli utéct – a stejně by to bylo marné.

Plameny dohasínaly, praskající tělíčka vystřelovala, pukající zárem. Vzduchem se šířil odporný zápach – ještě okamžik a bude konec. Všichni budeme jako ta čistě obraná bílá kostra před zevním příkopem, která byla ještě před několika okamžiky Manoelem, pomyslí si Alan. Kostra zatínala holé hnáty do zevního kraje příkopu a byla lehce očazená. Když s praskotem uhasly poslední jazyky ochranného ohně, nastal zázrak. Mravenčí armáda se převalila přes Spencеровu polovinu tábora, požírajíc všechno, co nebylo z kovu. Šustící, chřestící a plíživý netvor o miliónech hlav se valil na několik stop od zděšených mužů, aniž o ně projevil sebemenší zájem

V sevřených řadách postupovali mravenčí válečníci vpřed, nedbajíce řeky, lidí a tábora. Hnali se dál a dál, přetínajíce zákrut řeky jednou přímkou, mířili k pruhu lesa jako purpurový meč anděla zhouby. Za zády lidí se ten živý pruh opět dotýkal řeky a odřezával jim tak možnost úniku. A tento nezáměr smrti o živé muže ochromoval více než hrůza.

(3)

NOC MINULA jako můra, nebyl to spánek a nebylo to bdění. Muži se stáhli do nezničené poloviny tábora, kde stál Alanův stan. Upadli do děsivých snů a procítali s výkřiky, chvějíce se a s očima vytřeštěnýma do tmy. Kdyby byli poblíž tábora dravci, měli by lehkou kořist. Naštěstí mravenci zbavili les života na kilometry kolem.

Ráno zazářilo bílou mlhou, do mlhy se vpalovalo rudé oko slunce. Tady v kopcích bylo chladno a muži se trásli a choulili pod při-

krývkami. Alanův pohled padl na prázdné kanystry a dva čluny. Třetí, který ležel proti Spencerově polovině tábora, neexistoval. Tam, kde původně byl, se rýsovala v písku podlouhlá prohlubenina.

„Vzali to důkladně, jen co je pravda,“ prohodil Spencer nacpávaje dýmku.

Alan naprázdno polkl. „Viděl jsem už mravence při práci, ale tohle přesáhlo všechno...“

Spencer přikývl. „Lepší než vodíková puma – a lacinější.“ Skupina Indiánů na břehu zahazovala pískem vybílenou kostru a písek šustil po suchých kostech.

Alan si vzpomněl na veselý černý obličej a hrdlo se mu stáhlo. Otrásl se.

Spencer si toho všiml. „Tady máte, chlapče, napijte se, sebralo vás to pořádně.“

„Přišly mu pořádně draho – ty vaše extra prachy.“

„Nu pravda je, že mu jeho osud nezávidím, ale když už někdo, tak lip on než my, ne?“ Napil se whisky a zamlaskal.

„Víte, co jste, Spencere?“ zeptal se Alan tiše. „Zatraceně chladnokrevné prase.“

Muž proti němu zbledl. Levá ruka, která nesla zrovna k ústům dýmku, se zastavila na půli cesty a prsty druhé ruky se sevřely. Alan si povšiml, že je porostlá narudlými chloupky. „Měl byste být vyběravější ve výrazech, kamaráde.“ Alan vstal a otočil se k sedícímu muži zády. Mlčeli a mlha stoupala okolo nich, jiskřila ve stoupajícím slunci a tála jako rosný závoj.

„Jářku, taková malá omluva by neškodila, chlapče,“ ozval se chladný hlas za jeho zády. „Jack Spencer snese hodně, ale ne všechno...“

„Táhněte k čertu,“ vyrazil Alan.

„Zvláště, když je po ruce,“ zahovořil kdosi vesele za Brackfordem. Oba muži vyskočili a Spencerova pistole zatančila v půlkruhu a ustálila se na hutném stínu, který vystupoval z mlhy jako duch. Byl to ovšem velmi materializovaný duch. Kulatá tvář svítila červení a dobráckým úsměvem. Tvář se smála, ale oči zůstávaly bdělé a chladné. Tropická přilba dodávala tlust'ochovi vzhled žoviálního misionáře, zato skla kulatého skřipce podtrhávala pátravý a trochu nepříjem-

ný pohled. „Kampak, kampak, s pistolkou na čerta?“ zahovořil vyčítavě a pohrozil Spenserovi tlustým prstem. „Ty, ty, ty, že to povím mamince – hihhi... Špatně jste poslouchali pohádky, babička se bude zlobit...“ oči za tlustými skly chladně odhadovaly Spencera, lehce sklouzly po Alanovi a po Indiánech, kteří se choulili u dvou zbylých kánoí. Utkvěly na širokém pruhu po mravenčí armádě a přenesly se na druhou stranu řeky, kde z mlhy vystupovaly čistě obrané stromy a lomily vyčítavě pahýly větví.

„Hoši se tu zařídili pěkně, pěkně, jako na věčnost, jako na věčnost...“ Utkvěl pohledem na malém hrobu a chrčivě se rozřehtal. „I hrobeček si už vykopali, drobečkové...“

Spencer konečně našel řeč.

„Co po nás chcete, strejdo, a vůbec, kde jste se tu vzal?“ Jeho pistole opisovala hrozivé kruhy.

„Co tu chci, co chci? No ne, tohle je dobré, co prý tu chci?“ znova mu pohrozil a rozesmál se krátkým kašlavým smíchem. „Tak on se mně, nevinátka uslintané, ptá, co prý tu chci... A co tu hledáte vy, he? Co tu chcete u staré paní Ježibaby, he? Jeníček a Mařenka si zabloudí v lese a ptají se staré dobré babičky, co tu chce...?“ smál se tlouštítk, až vytryskly slzy.

Spencer zrudnul. „Držte hubu a přestaňte s pitomými vtipy.“

Masité rty se změnilly v úzkou čárku, šedé oči ztvrdly a jejich pohled dopadl na Umarúa a veslaře jako pěst. „Hej, co tu dělají ti dva bílí?“

Umarú vykřikl a padl k zemi.

„Tak už dost,“ zařval Spencer a zvedl pistoli. Tlouštítk krátce zahvízdl a Spencerova pistole poklesla. Zaklel. Z mléčného příkrovu se nořily temné postavy. Slunce zářilo všemi barvami na vysokých čelenkách z perí, po tvářích a tělech se plazily bílé a černé pruhy, úzké oči měřily cizince chladně a nepřátelsky. Asi třicet dlouhých holí mířilo na skupinku před stanem.

Alan zhluboka nadechl. Lesní Indiáni. Až dosud je nespátřil, jen jejich bubny duněly občas v dálce, výhružně a temně. Mužík cosi vykřikl a foukačky s jedovatými šípy se sklonily k zemi. Jeho tvář znova osvětlil úsměv. „Tak odhod'te konečně tu hračičku, mazánku,“ řekl dobrácky a přistoupil ke Spenserovi. Sotva postřehnutelným

pohybem mu odebral pistoli a hodil ji bezstarostně do trávy. Potom si blaženě vzdychl.

„Tak, to nejhorší máme za sebou,“ utkvěl pohledem na stolku se snídání před Alanovým stanem. „Hleďme, pohoštění na stole, že?“

Beze všech okolků se posadil. Jako pod tlakem cizí vůle vzal Alan Spencerovu láhev a nalil whisky. Mužík vzal sklenku do tlusté dlaně a pozvedl ji. „Na zdraví pánů...“

„Alan Brackford...“

„... pana Alana Brackforda a...“

„Jack Spencer,“ zabručel druhý.

„A Jacka Spencera... ahm, promiňte, promiňte, tak ne Jeníček a Mařenka...,“ uhodil se žertem do hlavy a zasmál se tence, stydlivě. „Pardon, pardon, vždyť vy už jména máte... Tak tedy Spencer a Bradford, nebo Brackford – Brackford, Brackford...?“

Obrátil se k Alanovi: „Nejste snad – prosím za prominutí – v příbuzenském vztahu s profesorem Jamesem Brackfordem z Pennsylvánie?“

Alan užasl. „Ano, ovšem, byl to můj otec...“

Tloušťák se chytil stolu. „Byl? Znamená to snad, že Jim Brackford ...?“

„... zemřel na virovou chřipku před pěti lety,“ řekl Alan stručně.

Mužíkova tvář vyjadřovala opravdový zármutek. „Tak vida, chudák starý Jim... co jsme toho spolu prožili, on a já, můj Bože, už to ani není pravda...“

„Vy jste znal mého otce?“ zeptal se Alan zbytečně. Šedé oči byly čisté a bezelstné jako oči malého dítěte. Alan s úžasem shledal, že se v nich chvějí slzy.

„Jestli jsem ho znal... Chlapče drahý, jako vlastního bratra... Heini a Jimmy, ta jména znal celý Heidelberg...“ popotáhl a otřel si slzy hřbetem ruky, docela nic se nestyděl. „Studovali jsme spolu, ano, ano, a potom jsem si s ním dlouho dopisoval, až do války...“

„Takže vy jste...“

„Ale promiňte, člověk by mezi těmi divochy málem zapomněl na dobré vychování,“ vyskočil a zhluboka se uklonil. „Profesor Heinrich Teufel ve vlastní osobě a – tak říkajíc – ve vlastním potu,“ a opět se bláznivě rozřehtal. Alan si vzpomněl. Ano, ovšem, jak by se ne-

pamatoval na dopisy z Německa, které otec dostával na důkladném pevném papíře. Podivín, říkával otec, když četl Teufelovy dopisy. Znameníť člověk a vynikající přírodovědec – ale fantastické nápady... Když se blížila válka a Hitler začínal řinčet zbraněmi, vynášel Teufel v dopisech stále nápadněji velikost vůdce a starý Brackford mu postupně přestal psát. Od té doby o něm neslyšeli.

„Otec o vás hodně mluvil,“ řekl opatrně. Tloušťkové oči ožily.

„Ovšem, jak by ne, báječný přítel,“ vykřikl a zabodl ukazovák do vzduchu proti Alanově tváři. „A to jste ho neznal v Heidelbergu – obrovský tahoun, čtyři litry moselského za večer,“ zamlaskal obdivem. „Ale na pivo nebyl, na to neměl jazyk,“ pokýval hlavou. „A nevěřil mi, taky mi nevěřil, chudák starý Jim,“ pronesl smutně. „Ano, Herr Brackford, váš otec byl vzácný člověk a vynikající vědec, ale starému příteli nevěřil, ne... Račte být také entomolog jako on?“ optal se Alana a uctivě naklonil hlavu. Ten ukázal na Spencera. „Ne, to tady kolega Spencer, já jsem botanik.“ Spencer se usmíval a natahoval přes stůl širokou tlapu. „Odpusťte mi to uvítání, profesore... S tou pistolí jsem to tak nemyslel...“

Teufel prudce zamával rukama. „Ale už na to ani nemyslete.“ Znovu se obrátil na Alana. „Nu, víte, když člověk žije léta mezi touhle sběří“ – ukázal na své divochy – „stane se z něho taky nakonc divoch.“ Svraštil obočí a opřel se oběma lokty o stůl. „A co tu vlastně, Alane, děláte? – nemáte-li nic proti takové otázce.“

„Ale ne, sbírám tu nějaké ty kytky a toho času funguji spíš jako společník,“ dodal mrknuv na Spencera.

Ten se hlasitě rozesmál.

„Nu přibral jsem si Alana jako průvodce, víte? Pořád nevěří, že to s ním myslím dobře,“ řekl. Alan se zamračil. Tloušťkové oči přebíhaly z jednoho na druhého, nedalo se z nich nic vyčíst.

Náhle pohlédl na hodinky a vykřikl. Vyskočil a zavolal na své muže. Dva zmizeli a vrátili se za chvíli s větší bednou. „Promiňte na okamžik,“ řekl Teufel chvatně. Neposlouchaje odpověď, rozevřel bednu a vytáhl z ní nesmírně opatrně něco podobného malé vysílačce. Alanovy znalosti radiotechniky byly ubohé a nebyl by na to mohl přísahat... Profesor chvíli kroutil nějakými knoflíky, pohyboval re-

látky, vysouval a zasouval dráty, které vyčnívaly z přístroje jako bodliny dikobraza.

Spencer pozoroval profesorovo počínání jako ohař, sklonil se nad Teufelovými zády a tu dostal štulec, až zavrával. Chtěl zaklít a sáhl po prázdném pouzdru po pistoli, ale setkal se jen se zuřivým pohledem černých očí.

V přístroji to hvízdalo a bzučelo. Profesor stiskl jakousi páku a naklonil se nad velkou mapou, kterou mu divoši rovněž přinesli. Così v ní čmáral a zaznamenával, znovu se zadíval na hodinky a znovu così tropil s páčkami a knoflíky. Konečně se napřímil a spokojeně oddychl.

Beze slova vysvětlení přístroj zakryl, složil mapy a vše poskládal do bedničky, kterou jeho lidé hbitě uchopili a nesmírně opatrně odnášeli. Profesor za nimi něco vykřikl. Náčelník, zamračený chlap s korunou zelených pér na hlavě, přikývl a pomalovaní se dali do stavby tábora v bezprostřední blízkosti stanu.

Teufel se protáhl a zapálil doutník. Hovořilo se o všem možném, přírodovědci o bitvě s mravenčí armádou a profesor jim napjatě naslouchal. Zvlášť ho zaujalo, když Alan líčil, jak se mravenci vyhnuli jeho polovině tábora, kdežto Spencerovu zničili.

„Takže vás, Herr Spencer, v oblibě nemají,“ řekl zamyšleně, ale nikdo se neusmál. Spencer jen così zabručel. „Nenapadlo vám někdy, pánové, že hmyz vlastně na tuto planetu nepatří?“ Alan se zdvořile pousmál.

„Je zajímavé, kolik rozličných živočišných druhů spolyká jedna biosféra. Jenom tahle planeta jich dovedla stvořit a zničit statisíce, možná milióny. A počítáme-li ty hlavní, vidíme, že nakonec život vyvrcholil ve třech kulminačních bodech. Živá hmota, meine Herren, to je bitva proti entropii – tady na třech, jinde možná na více frontách... Jsou od sebe odděleny nepřekročitelnými hradbami a zároveň do sebe zapadají jako kolečka hodinového strojeku. Mohli bychom říci, že jedna skupina podmiňuje existenci druhé.

Vezměte si například rostlinstvo. Nebýt jeho schopnosti přeměňovat anorganické látky v organické sloučeniny, nemohli by se uživit ani obratlovci ani hmyz, ovšem, pokud by nezvolili soběstačnost jiného druhu –“ přivřel významně jedno oko – „totiž pokud by

se nezačali navzájem požírat a to má své meze... Přitom hmyz nezůstává nikterak pozadu za obratlovci," dodal.

Alan byl doopravdy zaujat. „Myslím, že přeháníte, profesore.“

Teufel byl ve svém živlu, tiše se pochechtával. „Obrat'me to trochu – jak byste se jevil hmyzu vy, vrchol myslící živé hmoty s jejími velkolepými technickými vymoženostmi...? Jak by se jim asi jevilo – za předpokladu, že by dovedli uvažovat – vaše pramizerné vybavení instinkty, obtížné a zdlouhavé vyhledávání samičky, budování hnízda a boj za uplatnění mezi jinými, stejně uboze vybavenými jedinci...?“

„Ale takhle to přece nemůžete srovnávat?“

„Že ne? V biologickém smyslu je hmyz právě tak vysoko organizovanou součástí života, jako nesmírně starobylou – některé typy, jako mravenci, se nezměnily za milióny let. Je to vlastně prvorozený vládce této planety. Přirozeně, obratlovci v čele s člověkem hmyz předběhli – zdánlivě. Naše nervy a mozek se dovedou báječně vypořádat s mimořádnými nároky, jaké na ně klade okolní světa běh, ale tato dokonalost je draze vykupována zdlouhavým a obtížným zaučováním – věkem dětství a mladostí. Ano, ano, meine Herren, mozek nám předběhl hmyz, a nebýt jeho, nevím, nevím...“ Spencer se zahleděl za řeku do mrtvého lesa. Profesor jeho pohled zachytil a řekl: „Ano, jenom o vlasek, a tato planeta se stala jablkem sváru mezi hmyzem a rostlinami – ty on totiž potřebuje, člověka ne. Člověk by pak pro ně znamenal tolik jako *Filaria Bancrofti* či jiný obtížný parazit... asi by jej hubili," zasmál se.

„Ale člověk má naděje, touhy, plány – a schopnost je uskutečnit. Nikdy by se s takovou rolí nesmířil," vyhrkl Alan.

„Jste si tím jist?“ zeptal se Teufel, mhouře oči za silnými skly. „Já ne.“

Alan začal vypočítávat vymoženosti civilizace, které změnily tvář země. „Proti lidské inteligenci a vůli – nemůže příroda postavit nic rovnocenného," tvrdil.

Profesor zvedl ukazováček a zvolal: „Ale může, Brackforde – instinkt. To, co člověk dávno opustil a hmyz uchoval a ještě rozvinul... To je velká věc, vědět všechno od počátku – když ji srovnáme s krátkostí lidského života, jehož větší část zaměstnává sbírání in-

formací. A sotva se naučí používat svého nářadí – mozku – putuje to všechno, do hlíny... ne, ne,“ zavrtěl hlavou, „náramně neekonomické...“ Očima se zabodl do poslouchajících. „Přirozeně že se hmyz musel něčeho vzdát, když chtěl přežít. Nu co, vzdal se zdoluhavého učení a přejal snadný a účelný instinkt. Ten jej převedl přes úskalí životního boje a ten jej udržuje. V tom ohledu jsou obratlovci daleko zpátky.“

„Tak mi tedy, k čertu řekněte,“ ozval se rozčileně Spencer, „proč si tu naši zatracenou planetu nevezmou zpátky.“

Profesor ho změřil chladným pohledem. „Dočkejte času. Víte stejně dobře jako já, Spencere, že po téhle stránce je instinkt verdammt neoperativní. Čistě účelové zařízení, pěkně vyběhané dráhy, nic víc... Sám si nedovede dát směr – totiž v lidském smyslu, víte? Zkrátka, hmyz i se svou nesmírnou plodností a instinktem, který svou dokonalostí stojí v jistém smyslu na stejné úrovni jako u člověka mozková kůra, je na druhé straně uboze odbytá odrůda živočichů. Místo aby se naučil instinkty ovládat, dá se jimi zotročit...“

„Ale vždyť si odporujete, profesore,“ promluvil Alan. „Na jedné straně stavíte hmyz na úroveň člověka a na druhé jej odsuzujete k druhořadé roli...“

„Nu a?“ uhodil se Teufel dramaticky do prsou. „Podívejte se na mne – dřív univerzitní profesor a přednosta největšího biologického ústavu v Německu, a dnes...?“ ušklíbl se. „... dnes poustevník, zahrabaný v pralese uprostřed divochů ...“ Odmlčel se. „S hmyzem je to zrovna tak. Dřímá v něm nesmírná síla... je jako spoutaná sopka...“ zahleděl se do prázdna. „A ten kdo ji rozpoutá...“

Brackforda zamrazilo. „Vy,“ řekl váhavě, „vy jste tu na expedici?“

Profesor se zvolna vracel do přítomnosti. „Expedice? Já?“ potom se hlasitě rozřehtal. „No to se ale povedlo, opravdu... Ano, chlapče, na expedici, a už dost dlouho, na to můžete vzít jed. Už od té doby, co vůdce...“ tu se mu oči zúžily podezřením. „Proč se ptáte? A co tu vůbec děláte vy dva? Jak jste se sem dostali?“ vystřeloval otázky jako z kulometu.

Náhle, jako kdyby se vzpamatoval, zavrtěl hlavou a lačně vypil další sklenku whisky. „Promiňte, to dělá to vedro...“ „Říkal jste, že v hmyzu je síla,“ porušil Spencer nepřijemné ticho.

Profesor rázem ožil. „Ach ovšem, ano... Víte, meine Herren, ten, kdo by jeho instinktu dovedl dát směr, stal by se pánem světa. Ten, kdo by dovedl řídit pochody mravenců, tahy kobylek a jiného hmyzu, měl by v hrsti výživu lidstva. Představte si mračna mandelínek na evropských bramboříštích nebo sarančata spásající obilné lány Ukrajiny, Manitoby a pustošící rýžová pole Asie... Jak dlouho myslíte, že by mu obyvatelé těchto zemí dokázali vzdorovat?“

Spencer napjatě poslouchal. „Ano,“ řekl, „jenže věc má svůj háček, jako bakteriologická válka, víte? Dá se sice rozpoutat, ale kdo ji zastaví? Hmyz se bohužel dost dobře nevyzná v jemnostech vysoké politiky a hranice mu nic neříkají...“

Profesor se jen shovívavě usmíval. „A jak víte, že neexistuje někdo, koho poslechne?“

Hleděli na něho s otevřenými ústy. „To je nesmysl,“ vykřikl Alan.

„Myslíte?“ zeptal se Teufel.

„Ovšem, nejsou žádné důkazy o tom, že by někdo dokázal ovládat hmyz...“

„Někdo jistě ne,“ zarazil jej profesor krátkým gestem. Ukázal náhle na Umarúa, který se držel opodál s ostatními veslaři. Při profesorově pohybu se Indián zachvěl a jako proti své vůli vykročil vpřed. Profesor se na něho usmíval. Umarú stál a klopil oči k zemi.

„Ty vedeš hnědé muže bílých pánů,“ řekl Teufel. Umarú přikývl. Alan si všiml, že se chvěje. „Tys viděl, jak malí malí rudí sežrali černého muže.“

Indián zajektl zuby. „Ano,“ řekl těžce.

„Ty víš, že malí malí rudí by mohli sežrat tebe a tvé muže i oba bílé muže?“

„Malí malí rudí žerou všechno, velký pane.“

Nikdy mi neřekl velký pane, napadlo Alanovi.

„A koho poslouchají malí malí rudí?“ zeptal se tiše Teufel. Indián několikrát polknul a nakonec vyrazil: „Kurupiru...“ A to, co se potom stalo, si Alan dlouho nedovedl vysvětlit. Umarú, statečný a

klidný Umarú, vykřikl náhle a bolestně, jako kdyby ho zasáhl jedovatý šíp, otočil se a rozběhl se pryč, pryč přes pás trávy vyžraný mravenci, přes mýtinu chvějící se v palčivém slunci. Jeho postava se míhala mezi vysokými stvoly, pádila k lesu až zmizela v jeho stínu. Ještě dlouho zaznívaly skřeky vyděšeného muže v lesních houštích. Indiánští veslaři se schoulili do klubka a naříkali. Profesor na nich spočinul dobráckým pohledem. „Oni mi věří,“ zašeptal.

(4)

VYPADALO TO, jako by se profesor rozhodl utábořit na mýtině na věčné časy. V neuvěřitelně krátké době mu jeho divoši postavili chýši pokrytou palmovými listy. Chýše byla podlouhlá a měla dvě místnosti. V jedné Teufel spal, z druhé se vyklubala moderně vybavená laboratoř. Většinu přístrojů přivezli profesorovi Indiáni odněkud z kopců, na člunech. „Obvyklý entomologický arsenál,“ prohlásil Spencer, „ale jinak to tam vypadá spíš na radioamatérskou dílnu,“ dodal. „Ten starouš má výborné styky s civilizací. Prohlédl jsem si tak trochu ty jeho instrumenty. Většinou NSR, samá známá značka...“ Alanovi sice vrtalo hlavou, jak se dostal Spencer, jehož profesor jak se zdálo neměl nikterak v oblibě, do jeho laboratoře, ale neříkal nic. Profesor měl celkem uspokojivé vysvětlení. Všechny potřeby mu Indiáni přivázeli po málo známých cestách, zdálo se, že mezi nimi požívá nesmírné úcty. Další dny plynuly v poměrném klidu. Večery trávili ve společných debatách. Profesor vzpomínal na dobu svých studií s Alanovým otcem a choval se velmi civilizovaně. Alan několikrát nadhodil otázku návratu, ale Teufel to vždycky nějak zamluvil. Umarú se nevrátil a Alan měl výčitky svědomí. Teufel se smál. „Prosím vás, Indián se v lese neztratí, to spíš utone ve vodě ryba,“ říkal. „Ostatně, co vám tu chybí? Co potřebujete, máte, a pokud jste mými hosty, nemáte se čeho bát.“ Ten důraz na slůvku pokud byl nepřijemný. Alan uznával, že je profesor v jistém smyslu vysvobodil z nepřijemné situace. Většinu zásob jemu a Spencerovi zničili mravenci a co zbývalo, stačilo sotva na týden. „Mám tam v kopcích menší bungalow,“ říkal Teufel, odmítaje díky. „A co mám, je vám k dispozici. Jsem starý muž,“ povzdechl si. „A starý člověk občas zatouží po společnosti rozumných tvorů. Tohle,“ kývl hlavou

směrem k Indiánům, „jsou jen myslící zvířata. Jestli totiž vůbec myslí...“ Alanovi bleskla hlavou vzpomínka na Umarúa a jeho vážný klid, chyběla mu jeho mlčenlivá hnědá tvář a nehybné oči. Ani skutečnost, že ostatní veslaři se k němu přimykali málem jako kuřata ke kvočně, nemohla Umarúa nahradit. Indiány totiž profesor děsil, naháněl jim nepřirozenou hrůzu. Nu což, považují ho za ducha lesa a mají strach, pomyslel si. Jenže v tom to nebylo. Spencerovi se na paty nelepili, jako by vycítili, že profesor okatě dává Alanovi přednost. Jednou večer, když se chystali na lože, Spencer prohodil: „Tak se mi zdá, kamaráde, že jsme se dostali do pěkné kaše...“

Alan se na něho udiveně zahleděl. „Nerozumím vám.“

Spencer se nedůvěřivě usmál. „Jistě? Nu mám takový dojem, že nás ti profesorovi mládenci s foukačkami hlídají... Nelíbí se mi to.“

Alan si proti své vůli uvědomil, že na tom něco je. Kamkoli se hnul, všude na sobě cítil ponurý pohled profesorových strážců.

„Zajímalo by mě, co je na tom pravdy,“ řekl pomalu Spencer, uléhaje pod moskytiéru.

„Na čem?“

„Na těch jeho povídačkách.“

„Ale to jsou nesmysly,“ řekl Alan netrpělivě. „Je to prostě podivínský staroušek, můj otec ho dobře znal...“

„Vy jste jehně,“ řekl Spencer prostě. „Žijete si klidně za svým mikroskopem a chodíte sbírat kytky a celý svět vám může vlézt na záda... Copak jste ještě nepřišel na to, že blázni vládnou světu?“

„Máte podivuhodnou znalost lidské povahy,“ řekl Alan kousavě a zhasnul světlo. „Myslím, že je vás pro vědu škoda.“

Spencer se neurazil. Alan viděl, jak se rudá koule dýmky nad vedlejší postelí žhaví a zhasíná. „Víte,“ ozvalo se ze tmy, „vás je škoda pro život... zatraceně, chlapče, copak si nedovedete dát pět ku pěti?“

Něco v jeho hlase Alana zarazilo. „Jak to myslíte?“

„Hrome, ten chlap je přece válečný zločinec, to je jasné každému kromě vás. Proč by tu jinak tvrdnul uprostřed džungle a divochů? A ten starý mizera se to ani nesnaží maskovat...“

Alanovi to vzalo dech.

„Měl jsem příležitost tak trochu do té jeho kukaně nahlédnout. A nad postelí má krásnou fotografii – chcete vědět jakou?“

„Obvykle se nešťárám v soukromí jiných lidí.“

„... na té fotografii tiskne profesor Teufel ruku kaprálovi s knírkem...“

„Hitlerovi?“

„... a šklebí se přitom jako měsíček. Nevěříte-li, přesvědčte se sám...“

Alan měl sice na Spencerovy slídičské metody svůj vlastní názor, ale musel si přiznat, že na tom, co říká, by mohlo být něco pravdy. Profesor vždycky, když ho navštívili v laboratoři, dveře od ložnice pečlivě zamykal.

Alana začaly napadat různé věci. Za první, v Manaosu ho starý nedůvěřivec Webster přemlouvá, aby vzal na výpravu neznámého entomologa. Dále, Spencerův naprostý nezájem o jiný hmyz než mravence – a za třetí jeho čmuchalské manýry. „A na co si hrajete vy, Spencere?“

Po chvilce mlčení odpověděl hlas ze tmy. „Podívejte se, vy jehně, třeba si o mně myslíte, že jsem gangster, který vyloupil prádelník vlastní babičce, nebo uprchlý šílenec. Víím, že mne nemůžete ani cítit a houby mi na tom sejde... Protože se situace neočekávaně přiostrčila, jsem nucen do jisté míry překročit svou pravomoc a nalít vám víno jen malounko zředěné,“ řekl Spencer. „Tak tedy, Ústav pro biologickou obranu sleduje mimo jiné tahy stěhovavého hmyzu. Zprvu jsme se domnívali, že jde o náhodné popudy, určované místními, po případech klimatickými podmínkami. Šlo nám o to, zjistit určitou periodicitu – například v nájezdech kobylek, sarančat nebo mravenců – z vojenského hlediska to má totiž určitý význam...“

„Ale,“ řekl Alan, „co bakterie, ty přece mají v zabíjení větší praxi, proč se nadržet bakterií?“

„Protože pracují pomalu, chlapče, příliš pomalu – a nejsou říditelné jako rakety – v tom je ta svízele.“ Odkášlal si a tiše pokračoval. „Asi pět let nám pozorovatelé v povodí Xingú sdělují, že zachytili zprávy o nevěrohodně velkém množství mravenců, kteří se pohybují jednou sem, podruhé tam, ale pouze v jedné rozsáhlé oblasti... Kromě toho, byly tu jisté povídačky mezi Indiány – vííte Brackforde,

většinou jsou to tlachy, nabobtnají do fantastických bublin a puknou... Jenže v tomhle případě to bylo jiné. Říkali, že v horách u horního toku řeky žije velký duch – kurupiru – a ten prý vyžaduje bezpodmínečnou poslušnost od všech sousedních kmenů. Kdo odmítá poslechnout, je vzápětí vyhlazen nesmírným množstvím mravenců – prostě ti celou vesnici v noci obklopí a sežerou, co se kde hýbe... A víte, co je na tom nejzajímavější?“

„Vy tomu žvástu věříte, Spencere?“

„Poslouchejte přece – tedy, nejzajímavější bylo, že podle dotazovaných leží sídlo ducha přibližně v oblasti, odkud se rozbíhaly zelené šipky na mé mapě... Naše smůla je v tom, že namísto abychom kurupiru překvapili první a podívali se mu na zoubek, zaskočil on nás – a ti jeho hrdlořezi. A to už vypadá zle...“

„Nechápu...“

„Protože, vy jehňátko, pan profesor Teufel, bývalý pověřenec říšské kanceláře v oblasti bojové biologie, má dostatek důvodů, aby nás oba nechal zmizet – nebylo by to poprvé,“ zamručel.

„Jak to myslíte?“

„Myslím to tak, že nejsem první, kdo touhle cestou šel aby se už nevrátil,“ dodal suše Spencer a obrátil se na druhý bok. Alan ještě dlouho hleděl do tmy, než usnul.

DRUHÉHO DNE odešel Spencer z tábora do lesa a k obědu se nevrátil. Alana to neznepokojovalo, protože to nebylo poprvé. A konečně, je-li pravda, co sám tvrdil, mají ho přece na očích profesorovi Indiáni. S Teufelem totiž také nebyla kloudná řeč. Celý den pracoval v laboratoři, a kdykoli k němu Alan chtěl, vždycky mu cestu zahrádila svalnatá hnědá paže. Veslaři seděli u jednoho ze dvou zbývajících člunů a byli neobyčejně tiší. Odpoledne těžce leželo na mýtině, žhavé paprsky byly téměř pod pravým úhlem kolmo do vždy vztyčené trávy, nad níž se potáceli pestrébarevní velcí motýli a kolibříci jako živé šperky.

Alan byl nervózní, nemohl se soustředit a také ho začínala znepokojovat nepřítomnost jeho druha. Jakkoli mu byl Spencer nepřijemný, přece jen mu byl druhem v osamění lesa. Hodiny kráčely lesem a zanechávaly na něm zlatý prach.

Alan ulehl pod moskytiéru. Když se probudil, nastával krátký tropický soumrak. Zapálil acetylénovou lampu a poslouchal žvatlání domorodců před stanem.

Vyšel ven. „Mister Spencer se ještě nevrátil?“ zeptal se. Muži záporně vrtěli hlavami.

Tohle je mrzuté. Jestli nesedí u profesora v laboratoři?

Večeřel sám a z profesorovy chýše to pískalo, hučelo a kvílelo. Asi zas experimentuje s tou svojí vysílačkou, napadlo Alana. Najednou ho popadl neklid.

Před dveřmi do laboratoře stál jako obvykle ohromný pomalovaný divoch. Alan si ho nevšímal a zavolał: „Profesore, profesore, na slovíčko...“ Divoch se nepohnul, světlo z otevřeného okna vytínalo do tmy žlutý čtverec. Pískot přístroje ustal a do čtverce padl stín.

„Ale, Herr Brackford,“ ozvalo se z okna. Hlas cosi zavolał na hlídku s foukačkou, Indián poodstoupil a otevřel dveře. Profesor se skláněl nad svým přístrojem a zprvu si návštěvníka příliš nevšímal. Alan se tedy bez vyzvání posadil a se zájmem pozoroval svůj protějšek.

„Odpusťte starému člověku jeho zapomnětlivost,“ zahovořil Teufel. „Byl bych vás už pozval dávno sám... bohužel, objevila se neočekávaná komplikace, nějaké drobnější poruchy...“ hovořil profesor roztržitě. Přístroj bzučel jako velký včelín.

„Profesore,“ řekl Alan, „Spencer se nevrátil z lesa.“

Brýle nad přístrojem se zaleskly a buclatá tvář zteplala úsměvem. „Nic víc, můj hochu?“

Alan si odkašlal. „Ne, jen jsem si myslel, že asi budeme musit vyslat do lesa lidi, víte, on se v pralese moc nevyzná, tohle je jeho první výprava...“

„Myslíte...?“ zašeptalo to a zmlklo. Pískot a bzučení náhle ustalo a v tom nenadálém tichu zazněl šepot jako výkřik. „Tak, to bychom měli,“ řekl Teufel a přistoupil k boční stěně místnosti. Otevřel malou skříňku na bambusových nožkách a zeptal se: „Dáváte přednost skotské nebo Bílému koni?“ Postavil před Alana sklenky, vůně whisky naplnila laboratoř a bolestně mu připomněla Spencera. Proti své vůli cítil, jak se ho začíná zmocňovat strach.

Profesor zvedl sklenku, svazek duhového světla završil od skla a kovových hran přístroje.

„Milý příteli, dovolte mi připít na věčnou památku našeho společného přítele – doktora Jamese Spencera, nezapomenutelného člena ústavu pro biologickou obranu, člověka bádavého a svým způsobem bystrého – bohužel, víc než vědě se věnoval šťourání v minulosti poctivých lidí...“ pokýval smutně hlavou Teufel.

Alanovi zmrznul úsměv na rtech, cítil, jak mu po zádech běží perličky chladného potu. „Profesore...“ vykřikl a sevřel sklenku v ruce takovou silou, že sklo prasklo. Nepřítomně třeštil oči na krvácející dlaň.

Teufel prudce postavil vlastní sklenku na stůl a změnil se v polekanou kvočnu. „I vy jeden neopatrný, copak to děláte? Víte přece, jak v tomhle podnebí každá ranka zhnisá, copak nemůžete dát pozor? Pořeže se mi tady jako malý chlapec, bože, bože, tihle mladí, ani na chvilku je člověk nemůže pustit z očí...“, kvokal. Pobíhal sem a tam, omýval ránu kysličníkem a antiseptiky. Naštěstí nebyla hluboká a profesor ji pečlivě ovázal. Bručel si pod vousy. „Kdo to jakživ viděl, takový nešika... No tak, no tak, už to bude, však ono to přebolí, chlapče, no no...“ Oddechl a zazářil spokojeným úsměvem. „A teď se klidně napijeme, tak...“

„Co je se Spencerem?“ zeptal se slabě Alan, přemáhaje nevolnost.

„Ach ano, ta moje hlava...“ odmlčel se profesor, převrátil do sebe sklenku a postavil ji na stůl. „Váš přítel – je tady.“ Uchopil bezmocného Alana za ruku a vedl ho jako loutku k stěně, u které byla velká bedna. Plaše se ohlédl po Alanovi, spiklenecky zamrkal a prudce odklopil víko. V pološeru zahlédl Alan špičky bot. Ano, byly to Spencerovy boty, uvědomil si s hrůzou. Odskočil od bedny protože zevnitř na něho hleděly široce otevřené oči – Spencerovy oči – bez obvyklého posměšného výrazu.

Vrávorál ke stolu, těžce se opřel o jeho desku a sám si nalil neředěnou whisky.

„Vy jste ho ----- zabil?“

Teufel přimhouřil oči a přiložil znovu prst na ústa. „Tíše, tíše, ať ho nevzbudíte,“ zašeptal.

Alan jen vrtěl hlavou a tiše opakoval: „To vy, to vy, proč jste to udělal? K čertu, proč?“

Profesor se nad ním sklonil a uchopil ho za rameno.

„No tak, chlapče, to nesmíte, takhle ne...“

Alan se opět posadil a upřel na něho hořící oči. „Víte, co jste; – Vrah, obyčejný podlý vrah...“

Teufel se strnule uklonil. „Pořád nechápete. On on – on sám . . . Varoval jsem ho, že je tu moc hadů ...“ pohodil divadelním gestem hlavou. „Nedal si říct, prý si dá pozor . . . Váš vážený přítel byl velice tvrdohlavý,“ sklonil hlavu jako v hlubokém zamyšlení.

V Alanově mozku stále bušila Spencerova slova z posledního rozhovoru. Neměl sebemenší chuť následovat Spencera do bedny. Zdánlivě pokojně srkal whisky a pozoroval profesora. Ten si nasadil brýle, měřil ho zkoumavým pohledem a chlácholivě mu poklepal na ruku. „Nu tak, nu tak ... to se někdy stává a tady není hadí uštknutí nic neobvyklého.“

„Proč jste ho dal do bedny?“ chtěl vědět mladý muž.

Profesor rozpráhl ruce. „Ale božíčku, kam jsem ho měl dát, no řekněte sám – v takovém vedru? Ale pohřeb mu vystrojím jak se patří,“ dodal a mnul si ruce. „Jako entomolog si nic lepšího nemohl přát...“

Alan se roztřásl. Teufel ho poklepal po rameni. „Tak, ale teď hezky na kutě, můj milý, zítra je taky den ... A tohle si pěkně spolknete, ne ne, teď hned a přede mnou – tak.“ Vnutil mu hořké tabletky, které spláchnul sodovkou. „A teď si pěkně lehnete a budete spát. Spát, rozumíte?“ Otevřel dveře, cosi zavolal a dva divoši vstoupili do laboratoře, bázně se ohlížejíce po černém přístroji . . . Bez nejmenšího překvapení vzali Alana pod rameny a vyvedli do vedlejší ložnice, kde pod otcovským dohledem profesora ulehl a usnul. Poslední, co uviděl, než se propadl do tmy, byla fotografie, na níž se usmíval omládlý Teufel na Adolfa Hitlera.

A HITLEROVA TVÁŘ byla také to první, co uviděl, když se probudil. Druhá věc, které si povšiml, kterou ucítil, byl zápach. Nakyslý, strašný a vše pohlcující zápach mravenčí armády. Jako ve snách se ocítl v laboratoři, cítil nesmírnou slabost. Profesor si ho

skoro nevšímal, kutil cosi u svého přístroje. Ten lesklý pavouk s desítkami kovových tlapek a spoustou roztodivných páček bzučel a přel podivnou píseň. Bylo to cosi, co do rytmu tohoto světa nepatří. A všude ten pronikavý zápach... Přistoupil ke stolu, kde stála láhev s whisky, a nalil si. Oheň sklouzla dolů, příjemně to pálilo. Oheň se rozléval žilami a stoupal nahoru od žaludeční jamky. Ještě jednou si nalil.

Bylo příjemné zaplavit myšlenky teplem a zpomalit jejich chod.

Nepostřehl profesorův pobavený pohled. Dokonce ani bedna v rohu, to přechodné pohřebiště špicla Spencera, ho již nevzrušovala. Byl to jen kus nábytku, nic víc. Přistoupil k ní a posadil se na víko. Náhle se mu chtělo smát, šíleně a bláznivě.

Cítil na rameni měkkou ruku, díval se do šedých očí pod bílými chumáčky obočí.

„Musíte se sebrat, chlapče,“ říkal Teufel měkce. „Co ruka, bolí?“ ptal se starostlivě.

Ta ovázaná ruka mu připomněla včerejší večer. „Bolí?“ ptal se účastný hlas.

Tupě zavrtěl hlavou a ukázal ke stolu. Mužík chápavě zamrkal a rozběhl se ke stolu pro plnou sklenku whisky.

Dva Indiáni u dveří ho neúčastně pozorovali. Rozesmálo ho to. Znovu měkký dotek na rameni, znovu ten chápavý, mírně káravý pohled...

„Musíte se sebrat,“ opakoval Teufel. Teprve teď si vlastně Alan uvědomil jeho přítomnost. Něco však profesora proměnilo, jeho oči zářily mladistvým žářem, byl to nečistý žár, světlo šílenství...

Povzdechl si, udiven vlastní lhostejností. Sám v jedné místnosti s šilencem. Z jakéhosi důvodu mu to bylo jedno. Natáhl ke starému muži prázdnou sklenku, ale ten zavrtěl hlavou, jemně ale rozhodně.

„Ne, chlapče, máte dost...“ pravil a narovnal se. Cosi velkého a vznešeného vstoupilo do malé postavy a na okamžik jí propůjčilo zdání důstojnosti. Alan se přestal usmívat „Ne, chlapče, vy už se nevrátíte...“

„Kam?“ vydechl, ale profesor ho neposlouchal. „Vás jim nevrátím, vás je pro ně škoda... Jsem starý opuštěný muž... Vy po mně, chlapče, převezmete moje dílo, mé tajemství...“ Hlas poklesl v

téměř neslyšitelný šepot. S prstem na ústech hleděl profesor zblízka do Alanovy tváře. „Stanete se mým žákem a já vám dám – vládu nad světem, všechno, co si budete přát...“

Alan se začínal choulit. Napjal všechny síly, aby setřásl ten lep-kavý vemlouvavý hlas. „Ve vznešené samotě, která je pláštěm ducha, spolu vytvoříme jiný svět... jejich svět...“, pronášel profesor s mys-tickým patosem svá slova. „V tomto přístroji, jehož princip vám vy-světlím, je ukryta moc – vláda nad nesčíslným množstvím podda-ných... Jsou to dobří poddaní, drahý hochu, poslechnou vás bez od-mluvy a půjdou, kamkoli jim poručíte. Pohled'te, chcete-li zničit plantáže, pole a lesy či města, stačí jen otočit knoflíkem a jako ne-smírná povodeň se vaši poddaní vyhnou z lesů, vystoupí z podzemí jako mrtví v den posledního soudu a zaplaví svět... Máte výběr – mravence všech druhů, komáry přenášející zimnici, kobylinky požíra-jící všechno kromě kovů... stačí malá změna frekvence a oni za-slechnou vaše volání. Stačí otočit tímhle modrým knoflíkem o dese-tinu čárky – rozplozovací aktivita hmyzu se zesateronásobí, zesto-násobí, ztisícínásobí – jak budete chtít. Vrhnete je do světa jako lavi-nu ohně a ochromíte život...“ S jednou rukou na přístroji a s planou-cím zrakem stál tlustý mužík uprostřed místnosti a volal jako staro-zákonní prorok do světa svůj hněv.

„Nikdo je nezadrží, ty malé a statečné bojovníky, budou jich mi-lióny, miliardy, a budete-li chtít, nastoupí za zničenými hejny jiná, větší, aby zvrátila nesmyslnou rovnováhu na této planetě. Lidé se vši svou technikou budou bezmocní proti této záplavě, neodvrátí vaše údery, jestliže je napadnete na všech frontách – ano, chlapče, já jsem našel kámen mudrců. Našel jsem řeč hmyzu, dovedu je lákat sliby tak marnivými jako to nejšťavnatější lupení, jako ty nejsladší plody. Zatím je pole mé působnosti poněkud omezené, ale nepotrvá dlouho a ony poletí sta a sta kilometrů, přes horstva a oceány jako výzva hmyzu, aby se ujal vlády nad zemí, nad planetou, obývanou nedopat-řením bláznivým stvořením zvaným člověk...“ Usmál se a položil chlácholivě ruku Alanovi na rameno. „Ovšem, nemusíte zničit všechny... Budete mít v rukou rozhodování o životě a smrti. Budete-li chtít, vyhladovíte v několika měsících celé kontinenty, budete-li chtít, zaplavíte svými neviditelnými vlnami města – a tam, kde v

jednom domě žilo pár štenic a švábů, budou jich v několika dnech tisíce...“ Zpozoroval úsměv na Alanově tváři a vykřikl. „Aha, smějete se, protože si to nedovedete představit...“ Poklepal něžně na svůj přístroj. „Tohle dovede urychlit rozplozování až na desetinásobek a působí na vzdálenost pěti set mil, ještě to nemám přesně vyzkoušeno... A když si představíte jen takový směšný obrázek – města zamořená a zaplavená těmi legračními štenicemi a kombinovaným útokem mravenců, much, komárů – jen jejich desetinásobkem – aha? Už se neusmíváte ----- a to nemluvím o dalším hmyzu, který roznáší choroby... ha?“ Přimhouřil oči. „Ten váš kamarád nebyl první, ha-ha.... Pokoušeli se mi vzít mi můj vynález,“ usmál se záštiplně. „Jenže ty chlapy já poznám na sto honů – už moji divoši mi to řekli – bubny, víte? A já jsem si na něm chtěl vyzkoušet jeden malý experiment...“ Na stolku u protějšší stěny se cosi matně lesklo – revolver – ano, nebylo pochyb, Spencerův revolver...

Zeptal se: „Myslíte, s těmi mravenci? Ano, báječný efekt, jenže to jsme nevěděli... prošli kolem nás na několik stop a ani si nás nevšimli...“

Profesor se rozzářil.

„Teprve začátek můj hochu, teprve začátek... Ano, ten pitomec, ten čmuchal si nechtěl dát pokoj, ne a ne... Vy jste ovšem o ničem neměl ani tušení, jak by také, syn mého starého přítele by takové podlosti nebyl schopen – ale oni...,“ znovu snížil hlas do nenávisného šepotu. „Oni mne chtěli okrást – nevěříte?“ zeptal se rychle. „Oni věřili, víte. Oni chtějí vládu nad světem, ale já chci svět lidí zničit, v tom je ten rozdíl... Kdepak, Heinrich Teufel je nad čerta...,“ zařičel nad vlastním vtípem. Vzápětí se zamračil. „Musel jít... a dám mu pohřeb, jak se patří...“

Rychle přistoupil k zavřenému oknu a rozhodil okenice. Závan kyselého pachu byl tentokrát velice pronikavý. Okno hledělo na volnou část mýtiny mezi táborem a lesem, uprostřed mýtiny leželo cosi podlouhlého a bílého. „Kolega Spencer,“ šeptal profesor.

Ano, nebylo pochyb, že je to Spencerovo tělo. Ty jeho boty by poznal všude. Až sem k nim donášel vítr nasládlý zápach. Profesor se usmíval. „Inu ovšem, co chcete... Takové vedro – ostatně, za chvíli bude po všem, jen dávejte pozor.“ Alan za sebou zaslechl tiché kroky

a pění přístroje zesílilo. Nenápadně se posouval ke stolku, kde ležela zbraň. „Nevidíte nic?“ Alan sebou trhnul, zdálo se mu, že z profesova hlasu zní tajený posměch. Polknul naprázdno. „Ne,“ řekl. Potom mu do uší vnikl zvuk. Ano, byl to ten známý zvuk šelestícího listí... Mráz mu proběhl po těle. Vidět nemohl nic, protože slunce bilo svými paprsky do středu mýtiny, na bílé páchnoucí tělo pod prostěradlem. Ale tráva nebyla nehybná.

Zdálky to vypadalo jako obrovská kosa o průměru nejméně dvou set metrů. Pohybovala se od půlkruhu lesa, kde byl šelest nejvíce slyšitelný. Tiše mizela tráva. Pyšné metrové stvoly klesaly jako podťaté, zanechávající za sebou volný pás. Ale nikoli prázdnotu...

Neboť na místě podťaté trávy se zmítaly rudě lesklé chřestící vlny, poklusem se blížily ke středu mýtiny, kde leželo tělo. Zdálo se, že je cosi pohání, cosi mocnějšího než jejich starodávný instinkt. Rychleji, stále rychleji se blížila rudá masa ke středu a k chýši, a když byly její jazyky sotva dva metry od stěn chatrče, odskočil Alan s hrůzou od okna – profesor ho zachytil.

„Ne, ne, není třeba se bát... přístroj je drží na uzdě – jsou mírní jako ovečky a jdou, kam jim poručím... nikam jinam...“

Byla to pravda. Namísto aby se vrhli přímo na chýši, jejíž pach je nepochybně dráždil, parádovali mravenci rovnoběžně s její přední stěnou, přímo pod oknem, ponechávající mezi ní a svými řadami asi půlmetrovou vzdálenost. „Hleďte, hleďte,“ vykřikoval profesor, poskakuje u okna jako malý školák. „Už ho mají, moji maličci, už ho mají...“ Alan zíral s odporem na střed mýtiny, nyní už docela zaplavené rudou a vzdouvající se masou, která se přelila přes podlouhlý předmět jako povodeň. Rychle se ohlédl. Oba divoši dřepěli na podlaze a tloukli se pěstmi do hlavy. Ted', nebo nikdy...

Skokem se zmocnil pistole a vypálil přímo v běhu do tlustého těla.

Profesor heknul a opřel se o okenní rám, jeho hlava se stočila stranou a poněkud dozadu. Výraz očí, které na Alana upřel, byl tak bolestně udivený, že mladý muž musel odvrátit zrak. Nemohl se však zdržovat, protože oba divoši vyskočili a současně se na něho vrhli. Pálil po nich jako šílený, místnost se plnila kouřem, ve kterém neby-

lo vidět. Klouzal po čemsi mazlavém, slyšel ječivé výkřiky, ale to nic neznamenalo... Přístroj, nesmím zapomenout...

Divoce mačkal kohoutek, neuvědomuje si, že je zásobník prázdný. Zaklel a tápal dýmem k přístroji, který bzučel svou píseň neúčastně a klidně jako předtím.

Uchopil pistoli za rozpálenou hlaveň a jal se do něho tlouct vší silou. Vztek ho zaslepil tak, že si ani nepovšiml náhlého klidu, který vystřídal bzučení. A zvenčí se ozvaly výkřiky a vzdalující se dupot...

Chuchvalce kouře tvořily baldachýn pod stropem a jako lesklá rudá drapérie se okenním otvorem do místnosti řítíl purpurový vodopád chřestících tělíček...

Slyšel to přízračné chřestění ještě dlouho poté, co pádloval s několika zbylými Indiány po řece od mýtiny, pokryté živým rudým kobercem. Potom všechno přikryla tma.